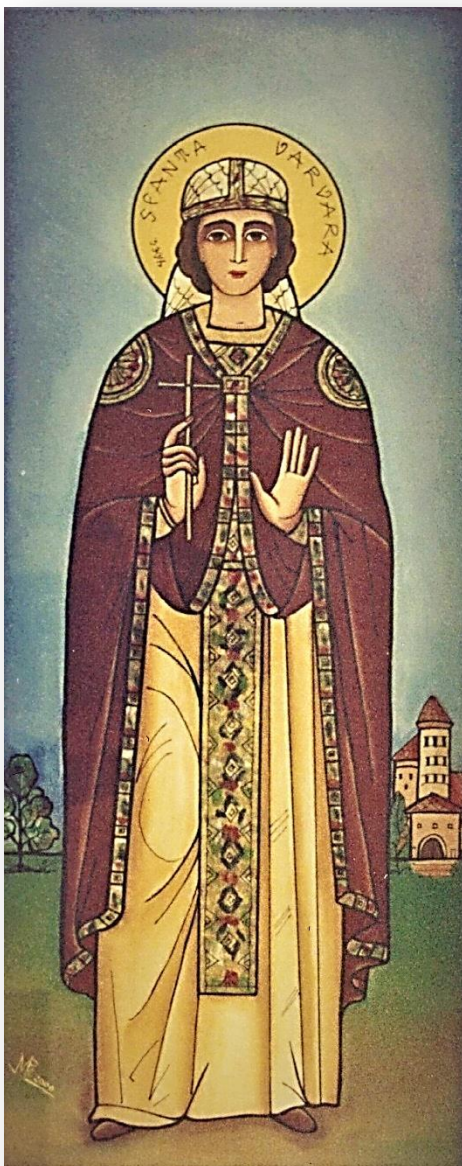

SĂRBĂTORI TRADIȚIONALE ALE IERNII

UNDREA – 2022

4 decembrie – Sfânta Varvara

Accesează: <https://patrimoni.ro/patrimoniu-imaterial/arhiva-digitalizata>

Sfânta Varvara este izbăvitoarea de otravă și de bube. Este păzitoarea lumii de Antihrist. Sfânta Varvara este una din protectoarele copiilor mici și ale femeilor însărcinate, fiind „mai mare peste bube”.

Sărbătoarea se ține în special de femei pentru protecția copiilor împotriva vărsatului de vânt.

În Muntenia și în Oltenia, de Sărbătoarea bubelor mamele obișnuiau „să-și îmbărbureze” copiii. Pentru a fi protejați de bube și de friguri, copiii erau unși pe față cu miere de albine, cu zeamă de dulceață și cu dovleac copt.

Copiii care „se îmbărbureau” nu aveau voie să se hrănească azi cu fasole sau cu mazăre, pentru că le va ieși vărsatul cât bobul mâncat și plin de venin.

În culturile europene Sfânta Varvara este venerată de asemenea drept ocrotitoarea minerilor.

6 decembrie – Sfântul Nicolae

Accesează: <https://patrimoni.ro/patrimoniu-imaterial/arhiva-digitalizata>

https://www.youtube.com/watch?v=31s4e5PTI_o&list=PLc8fqNjp6LV_-Cg332ZkAm5nljDhrh0W

Sfântul Ierarh Nicolae – iconar Elena Băniceru – Moreni, jud. Dâmbovița

Sfântul Nicolae este ocrotitorul celor care călătoresc, al pescarilor, al marinarilor, al soldaților, al săracilor. Dăruiește noroc fetelor sărace la măritiş.

Sfântul Ierarh Nicolae este cunoscut în popor și sub numele de Sân-Nicoară. Acum se dă startul repetițiilor pentru învățarea colindelor de Crăciun și pentru distribuirea rolurilor în alaiurile jocurilor cu mascați de Anul Nou.

În amintirea bunătății Sfântului Ierarh Nicolae al Mirei Lichiei, considerat „bun de daruri, dar și cu

varga”, și azi românii dau copiilor daruri de Moș Nicolae, aflate, în dimineața acestei zile, în ghetuțe sau sub pernă. Moș Nicolae aduce daruri copiilor cuminți și ascultători de părinți. Pe cei obraznici îi pedepsește punându-le o nuielușă în ghete.

În popor, se spune că Sfântul Nicolae ține paza soarelui, care, sătul de mers pe același drum și scârbit de ce vede, vrea să fugă. Alte legende zic că Sfântul Nicolae a fost podar, corăbier sau pescar și că are darul de a-i ocroti pe cei care călătoresc pe ape.

De la Sf. Nicolae ziua începe să crească „cât sare cocoșul din pragul ușii”. Tot de acum iarna își intră în drepturi depline. Moș Nicolae aduce zăpada, iar dacă ninge de ziua sa, va fi iarna grea. El vine din ceruri călare pe un cal alb și troienește pământul.

12 decembrie – Sfântul Spiridon

Accesează: <https://patrimoni.ro/patrimoniu-imaterial/arhiva-digitalizata>
<https://repertoriulmesterilor.patrimoni.ro/>

Sfântul Spiridon este protectorul cizmarilor, al tăbăcarilor, al cojocarilor și al dulgherilor. Prin rugăciunile sale, Sfântul Spiridon a adus ploaie la vreme de secetă, a înviat morți și a schimbat curgerea unui râu. În popor, se spune că în această noapte Sfântul Spiridon umblă până când i se va rupe încălțăminte de picioare, pentru a îi îmbogăți pe cei săraci și pentru a îi vindeca pe cei bolnavi.

20 decembrie – Ignatul

Accesează: <https://patrimoni.ro/patrimoniu-imaterial/arhiva-digitalizata>

Ignat Teoforul a fost unul dintre ucenicii sfântului Apostol și Evanghelist Ioan. În popor, se spune că Ignat în semn de mulțumire – față de un sărman care l-a lăsat să înnopteze în casa sa – l-a îndemnat pe acesta să caute sub pat. Acolo a găsit un porc gras și frumos, numai bun de tăiat. Ignat l-a învățat pe nevoiaș cum să pregătească porcul și să îl împartă cu restul oamenilor. Și de atunci, gospodarii taie porci de Crăciun. Porcul este un simbol foarte vechi al belșugului și al fertilității.

24 decembrie – Ajunul Crăciunului

Accesează: <https://patrimoni.ro/patrimoniu-imaterial/arhiva-digitalizata>

Scutecele lui Isus - pregătite pentru a fi oferite de pomană – Galați, 2017 – CS II Iuliana Băncescu

Ajunul Crăciunului reprezintă un prag al timpului dintre Anul Vechi și Anul Nou. Sărbătoarea pune capăt postului de 6 săptămâni. Seara de Crăciun marchează intrarea în cele 12 zile ale ciclului festiv hibernal.

Ajunul Crăciunului este o sărbătoare însemnată ca zi de post aspru. În mod tradițional, gospodinele din zona Moldovei pregătesc turte numite „scutecele lui Isus”, „pelincile Maicii Domnului” sau „turte cu julfă”. Și astăzi se înregistrează obiceiul ca preotul să umble cu Ajunul din casă în casă spre a le binecuvânta familiile și

gospodăriile. Moș Crăciun este stăpânul timpului. Bătrânul Crăciun cutreieră lumea de la un capăt la altul, de când este lumina. Este bun și darnic cu cei mici și cumiți, oferindu-le dulciuri, jucării și haine noi în noaptea Ajun.

25 decembrie – Nașterea Domnului

Accesează: <https://patrimoni.ro/patrimoniu-imaterial/arhiva-digitalizata>

https://www.youtube.com/watch?v=31s4e5PtI_o&list=PLc8fqNjp6LV_Cg332ZkAm5nljDhrh0W

Nașterea Domnului – Corina Mihăescu – București

Pentru mai multe detalii accesează:

Colind Năruja, Vrancea, <https://patrimoni.ro/patrimoniu-imaterial/colinde-de-craciun>

Colind Sadova, Suceava, <https://patrimoni.ro/patrimoniu-imaterial/colinde-de-craciun>

Colind Năruja, Vrancea, <https://patrimoni.ro/patrimoniu-imaterial/colinde-de-craciun>

Crăciunul reprezintă sărbătoarea Nașterii Mântuitorului Iisus Hristos.

Conținutul ritual și ceremonial, social și religios specific colindelor și cântecelor de stea din timpul celor trei zile de Crăciun este întregit de gastronomia tradițională românească, respectiv de bucatele din carne porc, de colacii dăruiți de pomană colindătorilor pentru sufletul morților.

Începând cu seara Ajunului și până în dimineața Crăciunului, cetele de colindători umblă din casă în casă pentru a vesti Nașterea lui Iisus.

26 decembrie - A doua zii de Crăciun

Accesează: <https://patrimoni.ro/patrimoniu-imaterial/arhiva-digitalizata>

https://www.youtube.com/watch?v=31s4e5PtI_o&list=PLc8fqNjp6LV_Cg332ZkAm5nljDhrh0W

Ceată de colindători – com. Schela, jud. Galați, 2017 – CS II Iuliana Băncescu

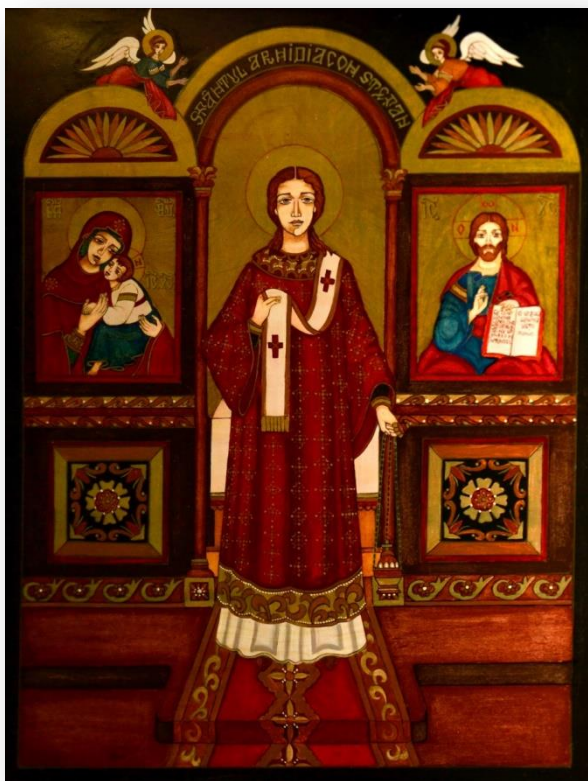
Astăzi finii merg plocon la nași. Când ajung în casa nănașilor, finii trebuie să le sărute mâna spunându-le așa: de la noi puțin, de la Dumnezeu mult. Se așează la masă și se ospătează, petrecând până târziu în noapte.

Astăzi sunt pomenite Stoborul Maicii Domnului și Sfântul și dreptul Iosif logodnicul.

27 decembrie – A treia zii de Crăciun/Sf. Ștefan

Accesează: <https://patrimoni.ro/patrimoniu-imaterial/arhiva-digitalizata>

Sfântul Ștefan – iconar Ileana Ometiță – București

Sfântul Ștefan a fost primul martir creștin. Numele diaconului grec înseamnă „coroană”.

Astăzi nașii trebuie să se ducă cu plocon la nașii lor.

Se spune că în Noul An roadele pământului vor fi bogate, dacă în cea de a treia zi de Crăciun va ninge.

31 decembrie – Anul Nou

Accesează: <https://patrimoni.ro/patrimoniu-imaterial/arhiva-digitalizata>

Obiceiuri de iarnă din Costești Răchiți, județul Botoșani – 2016:

<https://www.youtube.com/watch?v=MaW2tr6YzOQ&list=PLc8fqNjp6LV-TOyTjV3CTLpW0vVh0GQFA>

Obiceiuri de iarnă din Albești, județul Botoșani – 2016:

<https://www.youtube.com/watch?v=iPPC28inPzY&list=PLc8fqNjp6LV-TOyTjV3CTLpW0vVh0GQFA>

Urșii și Irozii din Dărmănești, județul Bacău, 1991, la București. Fotografie de Emanuel Pârnu

Îngropatul Anului Vechi și Nașterea Anului Nou reprezintă înnoirea simbolică a timpului, la cumpăna dintre ani. Revelionul este unul dintre cele mai vechi obiceiuri.

Cetele de colindători umblă cu Plugușorul, Sorcova, Irozii, Capra, Căiuții, Ursul, Bungherii, Plugul. Se fac urări de sănătate, fertilitate și prosperitate. Sunt însoțite de zgomot de clopoței și de strigături vesele în vederea alungării spiritelor rele și a regenerării timpului.

GERAR – 2023

1 ianuarie – Anul Nou/ Sân-Văsâie

Accesează: <https://patrimoni.ro/patrimoniu-imaterial/arhiva-digitalizata>

https://www.youtube.com/watch?v=t-owmDvLGMo&list=PLc8fqNjp6LV_-Cq332ZkAm5nljDhrh0W

Sfântul Vasile – iconar Maria Măciucă – București

Sfântul Vasile este patronul viticultorilor și protectorul animalelor.

În Prima zi a Noului An, se poate prevesti vremea pentru cele 12 luni prin calendarului de ceapă și cum se vor dezvolta recoltele. De Sfântul Vasile se taie în două părți egale o ceapă mare cât pumnul și se aleg 12 dintre feliile de ceapă necrăpate. Acestea se botează cu numele lunilor anului. Apoi, o fecioară pune sare în ele în cantități egale și le așează la fereastra casei. Cantitatea de apă acumulată în cupele de ceapă indică care sunt lunile secetoase sau ploioase ale Noului An. Tot acum este momentul prielnic pentru aflarea ursitului de către fetele de măritat.

6 ianuarie – Boboteaza

Accesează: <https://patrimoni.ro/patrimoniu-imaterial/arhiva-digitalizata>

https://www.youtube.com/watch?v=t-owmDvLGMo&list=PLc8fqNjp6LV_-Cq332ZkAm5nljDhrh0W

Botezul Domnului – iconar Stela Costache – București

Boboteaza este sărbătoarea ce amintește de botezul Domnului Iisus Hristos în apele Iordanului. În acest moment s-a arătat oamenilor Sfânta Treime. Arătarea Domnului cinstește forța de purificare a apei. Prin sfințirea tuturor apelor pământului sunt alungate spiritele malefice, care și-ai făcut simțită prezența în Anului vechi.

Se fac sfeștani de sfințire a apei (Agheasma Mare) la care participă întreaga comunitate. Feciorii colindă cu Iordanul. Cetele de copii strigă „Chiralesia”, pentru a anunța sosirea preotului la casa gospodarilor spre a fi sfințită cu agheasmă. Colindul cu Iordanul se adresează atât celor care poartă numele Sfântului Ion, cât și întregii

comunități sătești. În acest mod, oamenii sunt protejați de rele și binecuvântați. În Bucovina, acest obicei se numește „Ardeasca”.

Sărbătorea Botezului Domnului este precedată de o zi de post negru, ținut în special de fetele mari pentru a se căsători. Se spune că, dacă acestea vor lua un fir din buchetul de busuioc, pe care preotul l-a folosit la stropitul cu apă sfințită și-l vor pune sub pernă, atunci își vor visa ursitul.

În ziua de Bobotează, mamele cărora le-au murit pruncii nebotezați trebuie să stropească cu agheasmă mormântul lor botezându-i Ion sau Ioana.

7 ianuarie – Sf. Ion

Accesează: <https://patrimoni.ro/patrimoniu-imaterial/arhiva-digitalizata>

<https://www.youtube.com/watch?v=t-owmDvLGMo&list=PLc8fqNjp6LV-Cq332ZkAm5nljpDhrh0W>

Muiatul Ionilor - Tălmăcel, jud. Sibiu, 1994 – fotografie de CS II Narcisa Știucă

În popor, Sf. Proroc Ioan Botezătorul i se mai spune Sântion. Sântionul aduce finalul sărbătorilor de iarnă deschise de Moș Nicolae. Astfel, se spune că Sânt-Ion întoarce iarna călare pe un cal negru.

Cunoscut drept ocrotitorul pruncilor în comunitățile tradiționale, în ziua de Sf. Ion mamele merg la moașă cu daruri. În satele din jud. Ilfov se organizează petreceri numite lordănitul femeilor, la care este interzisă participarea bărbaților. În satele din jud. Argeș se practică obiceiul lordănitului, potrivit căruia bărbații ce poartă numele de Ion sunt ridicați pe brațe de alți bărbați și li se urează „La mulți ani!”. Udatul Ionilor este un alt obicei, prin care Ionii sunt cinstiți, plimbați cu mare alai prin localitate și stropiți cu apă sau băgați în apa unui râu cu picioarele. Sântion încheie ciclul sărbătorilor de iarnă.

FĂURAR – 2023

1 februarie – Trif cel Nebun

Ziua Sfântului Trifon este prima mare sărbătoare a calendarului agrar, fiind ziua în care se face trecerea de la iarnă la vară. Trif Nebunul este patronul insectelor. Sărbătoarea se mai ține și pentru ferirea animalelor domestice de atacul fiarelor sălbatice și de boli.

În satele de pomicultori și podgoreni, ziua Sfântul Trifon reprezintă începutul anului pomicol și viticol. Pentru protecția împotriva dăunătorilor, în această zi se fac sfeștani la plantațiile de vii, se stropesc cu agheasmă pomii și vița de vie.

În sudul țării, ziua este cunoscută drept „Gurbanul viilor” sau „Arezanul viilor”. Este sărbătorită prin petreceri în regiunile viticole, la care participă doar bărbații. Pentru ca insectele să ocolească recoltele, se dă de pomană sărmanilor.

2 februarie – Stretenia/ Ziua Ursului

În calendarul popular, Întâmpinarea Domnului este numită Stretenia. Stretenia este numele slav al Întâmpinării Domnului. În această zi, Fecioara Maria a săvârșit consacrarea pruncului Iisus, după ce au trecut 40 de zile de la nașterea Sa.

Tradiția asociază Streteniei Ziua Ursului. Această zi este considerată un prag al întâlnirii timpului rece cu cel cald. Dacă este zărit ursul ieșit din bârlog, e semn ca se apropie primăvara. De acum înainte pământul se dezgheață și poate fi arat și semănat.

10 februarie – Sf. Haralambie

Accesează: <https://patrimoniu.ro/patrimoniu-imaterial/arhiva-digitalizata>
[https://www.youtube.com/watch?v=ZstNTySFFBk&list=PLc8fqNjp6LV - Cg332ZkAm5nljDhrh0W&index=7](https://www.youtube.com/watch?v=ZstNTySFFBk&list=PLc8fqNjp6LV-Cg332ZkAm5nljDhrh0W&index=7)

Sf. Haralambie – iconar Maria-Antoaneta Damian – Lunca Asău, jud. Bacău

Sf. Haralambie este protectorul celor bolnavi de ciumă, păstorul vitelor și patronul primăverii. Conform legendelor populare din Moldova și din Bucovina, Haralambie a fost

învădit de Dumnezeu cu puteri asupra Morții și a Samcei. În icoanele creștin-ortodoxe ține ciuma de lanț și o calcă pe cap cu piciorul.

18 februarie – Moșii de iarnă

Moșii de iarnă reprezintă un soroc de pomenire a neamului cel adormit. Sărbătoare este ținută anual în sâmbăta de dinaintea Duminicii Lăsatului Sec de Carne pentru Postul Paștelui. Ziua mai este cunoscută și sub denumirea de Moșii de Cârnelegi, Câșlegile de iarnă sau Moșii de Piftii. De asemenea, se fac rugăciuni în biserici pentru mântuirea sufletelor celor care au murit pe neașteptate fără a fi spovediți și împărțiși. Se dau de pomană piftie și produse lactate.

24 februarie – Dragobetele

Taier - Horezu, jud. Vâlcea, 2016 – Fotografie de CS I Corina Mihăescu

Dragobetele reprezintă personificarea iubirii și a bune dispoziții. Credițele și legendele populare ale românilor spun că Dragobetele este fiul babei Dochia. Este un năvalnic chipeș în față căruia fetele cădeau răpuse de patima iubirii.

De Dragobete, îmbrăcați de sărbătoare tinerii pleacă la pădure să caute flori de primăvara. Obiceiul acesta numit „zburătorit” a consacrat, în satele din Muntenia și din Oltenia, zicala „Dragobetele sărută fetele!”. Astfel, sărbătoarea este un prilej de a afla, ce nunți se pregătesc pentru toamnă.

26 februarie – Lăsatul Secului

Accesează: <https://patrimoni.ro/patrimoniu-imaterial/arhiva-digitalizata>

Urlaria la baba Maria

<https://www.youtube.com/watch?v=cr78B6JTIA0&list=PLc8fqNjp6LV-TOyTjV3CTlpW0vVh0GQFA>

Fășancul

<https://www.youtube.com/watch?v=OJFh2bdwiQY&list=PLc8fqNjp6LV-TOyTjV3CTlpW0vVh0GQFA>

Duminica Lăsatului de Sec este ultima zii în care se mai poate mânca carne până la Paști. Conform tradițiilor românești, astăzi se cunună cei care au rămas văduvi. În majoritatea zonelor etnografice, în această zi se cere iertare, se împacă membrii familiei și se duce plocon nașilor. În satele din jud. Călărași, la Lăsatul secului de brânză exista obiceiul Urlalia. Se aprind focuri, se rare peste ele în ideea purificării, se organizează petreceri între localnici.

© Direcția Patrimoniu Imaterial și Cultură Tradițională, Institutul Național al Patrimoniului – 2022